

OCENE – POROČILA

1000 UND 1 BUCH 2006

Prva številka avstrijske revije *1000 und 1 Buch* (1000 in 1 knjiga) iz leta 2006 z naslovom *Pripovedovanje v slikah* je posvečena slikanicam. Pred letom dni so ustanove Die Arbeitsgemeinschaft österreichischer Kinder- und Jugendbuchverlage (Delovno združenje avstrijskih založnikov mladinske literature), Das Börsenblatt (Borzni list), Der Buchmarkt (Knjigotrštvo) in Die Stiftung Lesen (Ustanova za branje) pričele akcijo, katere moto je »Mit Bilderbüchern wächst man besser« (S slikanicami bolje rastemo). Namen akcije je prepričati potencialne kupce in posrednike slikanic, da imajo slikanice velik pomen za literarno in likovno socializacijo odraščajoče populacije. Tudi izjava Otta Brunkena, ki je predsedoval žiriji za nemško nagrado za mladinsko literaturo 2005, je spodbudila k pregledu stanja na slikaniškem področju.: »Jasno se kaže razkorak med suverenim prevladovanjem likovnih sredstev in estetsko ter vsebinsko bornimi teksti. ... Zdi se celo, da je pripovedovanje zgodb kot posredujoča izkušnja v slikanicah izgubilo na pomenu. »Tako Claudia Blei – Hoch v svojem prispevku *Keine leichte Kost (mehr)! Moderne Erzählformen im Bilderbuch* (Ni (več) lahko! Moderne pripovedne oblike v slikanici) na posameznih primerih prikaže sodobne trende v slikanicah. Opaža, da se v slikanicah močno odraža vpliv elektronskih medijev, močnejše sicer pri francoskih in angleških avtorjih kot pri nemških. Slikovni in tekstovni koncepti so ana-

logni estetiki modernih medijev. Gre za eksperimente, iz katerih jezikovnih in likovnih sporočil ne bere le otroška ciljna publika. Zanimivo pa je, da se istočasno zelo uspešno uveljavljajo slikanice, ki na tradicionalen, jasen in razumljiv način s sliko in besedo nagovarjajo otroka. Taka je z nemško nagrado za mladinsko literaturo 2005 nagrajena slikanica *Han Gan und das Wunderpferd* (Han Gan in čudežni konj) avtorja Chien Jianghonga. Po mnenju avtorice prispevka je posebne pozornosti v zadnjem času vredna slikanica, ki je v nemškem prevodu izšla pod naslovom *Die Wölfe in den Wänden* (Volkovi na stenah) in katere avtorja sta Angleža Neil Gaiman in Dave McKean. Avtorja se v slikanici lotita teme strahu, lahko bi rekli, z medgeneracijskega vidika. Problema se lotijo odrasli drugače kot otrok, odrasli bežijo pred njim, otrok pa se z njim direktno spoprime, in to zato, ker hoče preprosto le rešiti svojo ljubo igračo.

Nicole Kalteis v svojem prispevku *Eine merkwürdige dunkle Stille ...* (Nenavadna temačna tišina ...) obravnava prvo slikanico Einarja Turkowskega *Es war finster und merkwürdig still* (Bilo je mračno in nenavadno tiho), v kateri je ustvaril surrealne podobe, ki so natančno izrisane in polne mehaničnih detajlov. V zgodbi prišlek z nenavnim tehničnim stvarom vznemiri prebivalce majhnega obmorskega mesta. Je umetnik, je znanstvenik ali je zanesenjak? Strah in sumničenja ljudi k sreči prežene hud vihar.

V prispevku *Von Wölfen und Menschen* (O volkovih in ljudeh) so predstavljene tri slikaniške novosti na to temo. Silke Rabus obravnava že navedeno slikanico *Die Wölfe in den Wänden*. Prizorišče zgodbe, v kateri volkovi s stene napadejo družino, je fantastični drugi svet. Stripovske ilustracije in prebarvani fotokolaži so v osupljivem nasprotju z močno šrafiranimi slikami volkov, ki zavzemajo ves prostor in ustvarjajo vtis srhljivega animiranega filma. Tudi obraz deklice Lucy in obrazi njene družine izražajo z globoko udrtimi očmi grozo in strah. Družina hoče pred grozečo nevarnostjo zbežati, a se pod vodstvom Lucy, ki želi rešiti svojega roza pujska iz blaga, vrne, skupaj vstopijo v zidove hiše in preženejo volkove. Konec je zabeljen s ščepcem humorja, ko Lucy neke noči zasliši hrup, ki ga povzročijo sloni. Elisabeth Wildberger predstavi slikanico *Wolf sein* (Biti volk) avtoric Bettine Wegenast in Katharine Busshoff z zgodbo o ovci, ki prevzame vlogo volka. Heidi Lexe predstavi slikanico Ulrike Persch *Rotkäppchen List* (Zvijača Rdeče kapice), ki je zanimiva varianta znane pravljice.

Von Schriftbildern und Bilderschriften (O podobah črk in o črkovnih podobah) je naslov prispevka Silke Rabus, ki obravnava slikanice oziroma knjige, v katerih si avtorji prizadevajo vizualizirati pisavo ali vstaviti berljive znake v slike. Za večino knjig sicer še vedno velja načelo, da so namenjene branju. Vsak odstop od oblikovanega kanona za pisavo nas pri branju moti, tudi če gre za posebno lepo ali pa posebno grdo pisavo. Zato se pisava v glavnem ni spreminjala. Tipografija je obrt, ki se točno drži pravil. Pisavo določa glede na dolžino, širino in oris črk, glede na razmak med vrsticami in črkami, glede na znake in oznake (kurziva, debelo, razprto, podčrtano, verzalke ...). Razlika je, če je tekst levo- ali desnostičen, v bloku; važna je njegova lega znotraj zrcala stavka. Za daljše tekste se večinoma

uporablja antikva pisava s serifi. Prečne črtice na zgornjih in spodnjih robovih črk tekoče vodijo pogled od črke do črke. Slika teksta v bloku se zdi mirna in prijetna za oči, zaznamovanje znakov kot debelo, kurziva se razen pri nekaj izjemah opušča. Zato pa zbujajo večjo pozornost tisti teksti, ki izstopajo iz tipografskega kanona. Na področju knjig za otroke so to teksti za začetno branje. Upoštevajo bralce, ki se še s težavo prebijajo od črke do črke. Bralcu v pomoč so slikopisi, stripi in ločevanje stavkov glede na smisel. Teksti so praviloma levo poravnani, razmaki med posameznimi črkami so enaki, uporablja se neserifna pisava brez prečnih črtic. S tem so črke lažje dojemljive in branje olajšano. Tudi tako imenovane ABC knjige služijo učenju branja. Tu so posameznim črkam abecede dodeljene slike in besedila. Znaki so pogosto poimenovali kot grafične kode: črka in njena grafična oblika se združita v nedeljivo celoto, v tako imenovano črkovno sliko. Pri ABC knjigah se brišejo meje med sliko in črko. Knjige niso le za branje, ampak tudi za gledanje. In pri gledanju gre za uživanje v igri n estetiki. Že srednjeveške inicialke so veljale za umetnine, od konca 19. st. so se uveljavile tudi v tisku in do danes v knjigah pravljic. Jugendstil je smatral oblikovanje pisave kot del celotne izdaje in s tem vzpostavil oblikovno enotnost slike in pisave. Ornamentalno oblikovanje je branje včasih otežilo. V zadnjih letih je opaziti estetizacijo pri (slikaniških) knjigah. Kakovostna produkcija polaga večjo pozornost kakovosti papirja, veza- vi, platnicam in tisku. Tudi oblikovanje besedila pridobiva na pomenu. Že dolgo se slikaniškemu tekstu pripisuje več kot le posredovanje informacij. Na primer takrat, ko imajo črke tudi vlogo slikovnih elementov, ko se ustvarjalci slikanic igrajo z barvo, velikostjo in obliko črk. V reprezentančni, pogosto eksperimentalni grafiki se nekatere vrstice zavihtijo čez sliko, se postavijo na glavo, zaživijo po

svoje. Ali pa dajo z igrivo rabo velikosti, tipa ali formata črk čutno-empirično intonacijo branju, na primer glasnost ali tišino. Estetiziranju oblikovanja pisave dajejo spodbudo tudi možnosti digitalnega layouta, ki omogoča popačenje, umestitev poševno v prostor ali montažo elementov teksta in slik drug v drugega. Vedno več pa je tudi tekstov, ki so napisani z roko. Tekst lahko čisto v klasičnem smislu postane slika. Že leta 1911 so začeli kubisti vnašati v svoje slike fragmente pisave. Pablo Picasso in Georges Braque sta na svoje slike lepila ali pisala črke, časopisne izrezke in delce tekstov. Tudi v današnjih slikanicah je pri več avtorjih vnešen tekst kot slikovni kolaž, za katerega ni nujno, da je berljiv. Preobrazba pisnih znakov v sliko je značilna za vizualno oziroma konkretno poezijo. Primer otroške knjige, ki se približuje vizualni poeziji, je knjiga *Sprachbastelbuch* (Jezikovna ustvarjalnica), v kateri avtorice Geri Zotter, Mira Lobe in Renate Welsch oblikujejo iz besed slike. Hiše, piramide in peščena ura so sestavljene iz črk. Na igriv način je vzpostavljen med vsebinsko in grafično dimenzijo odnos, ki je tudi razumljiv.

Slikanica ima pomembno vlogo že v prvem letu otrokovega življenja. O tem piše psihologinja Sigrid Binnenstein v svojem prispevku *Ein Buch ist nie verkehrt* (Knjiga ni nikoli narobe obrnjena). Otrok v tem obdobju ne bere, ampak prijema, tipa, grize. V prvih mesecih slikanice živih barv iz različnih materialov, iz blaga, kartona, lesa ali plastike, razvijajo pri otroku občutek za ugodje, za gladko, za mehko, za prijetno. Z razvojem motorične spretnosti postane zanimivo listanje. Po četrtem mesecu že prepozna stvari, v osmem pa ve, da gre za neko temo, živalske slikanice postanejo posebej priljubljene. Knjige niso nikoli narobe obrnjene, saj jih otrok na različne načine sprejema, jih tipa, okuša, lista, bere slike in ima z njimi veliko veselje.

Avtorica Renate Habinger v prispevku *Am Ende muss alles zusammenhalten* (Na koncu mora biti vse povezano) razkriva, kaj vse vpliva na njeno delo, s kakšnimi problemi se srečuje in kako jih rešuje, ko ustvarja ilustracije. Od teksta je odvisno, kakšno tehniko in material bo uporabila; veliko se ukvarja s samo izbiro prizora, ki ga bo ilustrirala, skuša si predstavljati, kako ga bo videl bralec, saj je slika bolj konkretna kot beseda; posebno pozornost namenja poziciji slik v knjigi, njihovi umestitvi skupaj s tekstom na posamezne strani knjige. Upoštevati mora dramaturški lok, ki zahteva, da sta slika in tekst v sozvočju. Naslovnica mora po njenem mnenju izražati inscenacijo in dramaturgijo, zato se je loti nazadnje, ko so izdelane že vse strani. Svoja stališča avtorica prispevka podkrepi in ilustrira s primeri iz izbranih slikanic. V prispevku *Von erzählenden Bildern* (O slikah, ki pripovedujejo) je zanimivo razmišljanje o ustvarjanju mnogostranskega umetnika Martina Baltscheita, tudi avtorja slikanic. Svoje izkušnje strne takole: »Slika in tekst naj vplivata drug na drugega, se soočata, se krepi, sta samostojna in sta povezana. Pri delu sta dva pripovedovalca, ki morata govoriti en jezik, peti pa dvoglasno. Če je tako, potem je to umetnost.«

Rotraut Susanne Berner, priznana in večkrat nagrajena ilustratorica, v prispevku *Die Herrscherin der Wimmel-Welt* (Vladarica mrgolečega sveta) spregovori o pripovedovanju v slikah. Avtorica ustvarja tudi slikanice brez besedila, v katerih slike same pripovedujejo zgodbo. Posamezne slike povezuje seveda neka rdeča nit. Lahko je to na primer izgubljen klobuk, ki zaživi svoje življenje. Prepričana je, da so take knjige izvrstne za otroke v predbralnem obdobju, ki lahko ob slikanici s svojo domišljijo ustvarijo čudovite zgodbe. Pogosto pa imajo s knjigami brez teksta težave odrasli. Avtorica odločno odklanja stališča, da naj bi

otroci čim prej končali »slikovno fazo«, ta »necivilizirani štadij malega divjaka« in se hitro naučili pisati in računati.

V tej številki je predstavljenih nekaj vidnejših ilustratorjev: Bruno Blume predstavlja v prispevku *Von Hörspiel und Bildspiel* (O slušni in slikovni igri) ilustratorja Franza Zaulecka, Esther Kochte v prispevku *Kinder füllen die Bilder mit Emotion* (Otroci napolnijo slike z emocijo) belgijskega ilustratorja Carlija Cneuta, Heidi Lexe v prispevku *Schwi-Schwa-Schweinegut* (Svi-sva-svinjsko dobro) pa nemško ilustratorko Karoline Kehr, za katero je značilno, da njena slika besedila nikoli ne ponavlja, ampak ga dopolnjuje, lahko mu celo nasprotuje. Caroline Roeder predstavlja kitajsko-francoskega umetnika Chena Jianghonga, v zadnjem času enega najvidnejših ilustratorjev. Uspešno ilustratorko Carolo Holland pa portretno predstavi Karin Haller v prispevku *Bären, Raben und schwule Pinguine* (Medvedi, vrani in gejevski pingvini).

Nogometna vročica pred pričetkom svetovnega prvenstva, ki je zajela tudi Avstrijce, je spodbudila uredništvo, da je eno od številčk namenilo obravnavi knjig o športu. V **drugi številki magazina**, ki vpelje to tematiko z mislijo Bertolta Brechta: »Velik del kulturne produkcije sta z lahkoto preprečila preprosta telovadba in smotno gibanje na prostem«, so zbrana različna razmišljanja o različnih športih v mladinski literaturi.

Nicole Kalteis se v prispevku *Streichel, striegeln und sich sehnen* (Božanje, krtačenje in hrepenenje) loti knjig, v katerih imajo pomembno vlogo konji. Jahanje in nogomet sta športa, ki sta v knjigah za otroke in mladino od vseh športov daleč najmočnejše zastopana. Skupini 'knjig o konjih' in 'knjig o nogometu' sta postali posebna žanra v mladinski literaturi, prvi namenjen predvsem dekletom, drugi pa fantom. So pa v zadnjem času

prodrle tudi v knjige o nogometu dekliške junakinje. Mnogo deklic sanja o tem, da bi imele svojega konja, a te sanje se le redkim uresničijo. Za nadomestilo si polepijo stene svojih sob s plakatnimi podobami konj, slike konj so na njihovih šolskih torbah in na kolesih, predano gledajo serije, v katerih nastopajo konji, in z navdušenjem berejo knjige o konjih. Gre za čas pred puberteto, ko so že prerasle igro s punčkami, fantje pa so zanje še popolnoma nezanimivi. Konji so torej zadnje ljubkovalne igrače deklic. Deklice same povedo, da imajo rade konje, ker so tako veliki in močni, ker imajo svileno in mehko dlako, ker jih konj razume brez veliko besed in ker si ne morejo več zamisliti življenja brez konja. To stanje traja do konca pubertete. Hipomanija je doživela zgodovinski preobrat. Prej so bili konji atribut moškosti. Moški na konjih so bili kavboji in pustolovci. Kasneje je, kot pravi psiholog Harald Euler, konja pri moških zamenjal avto in konj je postal na voljo ženskam. Ima pa konj pri dekletih lahko drugačno vlogo: ni nujno, da konja jezdijo, bolj pomembno je, da ga negujejo in zanj skrbijo, gre za motiv povezanosti. Biolog Middas Dekkers poudarja pri naklonjenosti do konj tolažilno funkcijo, ki jo razširi z erotično komponento; ta se bolj izrazi pri zgodaj dozorelih deklicah. Prepričan je, da prihodnost konj ni v kmetijstvu, ampak v tolažbi najstnic. Konj ima že od nekdaj imanento seksualno konotacijo, kar zasledimo v najrazličnejših mitologijah. Arno Schmidt opozarja, da lahko v delih Karla Maya najdemo latentno homoerotično nagnjenje, manifestirano v opisu jezdeca in ježe. Zanimive so paralele med knjigami Karla Maya in današnjimi knjigami o konjih. Ljubezem na prvi pogled se v odnosu do konja zgodi deklici Penny, junakinji Thomasa Brezine. Ob primerjavi Brezinovega opisa dekličinega negovanja konja in odnosa do konja Mayevega junaka Kare Ben Nemsija se da govoriti o seksualni

konotaciji. Knjižna produkcija zgodb o konjih je izredno velika in je za vse starostne stopnje, od bralcev začetnikov do mladine. Prvim so namenjene zgodbe o ponijih, nato sledijo vsebine, v katerih prevladuje skrb za konja in želja po jahanju, nato prijateljstvo in pustolovščine in končno ljubezenski romani. Priljubljene so celo kriminalke, v katerih nastopajo konji. Heidi Lexe v krajšem prispevku z naslovom *Jugendliteratur und Tanz* (Mladinska literatura in ples) govori o tem, da se pri pop kulturi in pri celotni mladinski kulturi največkrat pomisli na glasbo, na zunanji videz mladih, na droge, na zvezdnitvo, pogosto pa se prezre ples, kar je nerazumljivo, saj je z mladimi močno povezan. V mladinski literaturi ima ples precej obrobni pomen, spolno je še vedno determiniran kot nemoška dejavnost. V zgodbah se npr. pogosteje pojavlja motiv dileme literarnega junaka o možni plesni karieri kot motiv običajnega plesalca, ki s plesom sproščeno doživljanja samega sebe oz. motiv plesa kot čistega užitka, ki se mu ob glasbi predaja večina mladih. Ples je tudi osrednji interes mnogih deklet.

Elisabeth Wildberger v prispevku *Wie viele rennen davon, wer zu sich zurück?* (Koliko jih teče proč, kdo nazaj k sebi?) razmišlja o teku kot strategiji reševanja problemov. V človekovem razvoju je bil tek od nekdanj princip preživetja. Tekiška tekmovanja poznamo že z antičnih olimpijad, tudi brata Grimm sta uvrstila v zbirko pravljic tekmovanje med ježem in zajcem. Že nekaj let je tek sestavni del prostočasnega in zdravega udejstvovanja. S primeri iz posameznih mladinskih knjig avtorica prispevka pokaže, kaj motivira mlade junake, da tečejo in premagujejo dostikrat zelo hude napore. Ti motivi so lahko želja po lepšem telesu, želja biti vsaj v nečem konkurenčen svojemu očetu, želja, da z zmago na tekmovanju dobiš priložnost za boljšo bodočnost, da kljub telesni hibi dosežeš cilj, želja in

sredstvo, ki ti da možnost, da se vrneš nazaj domov. Med vsakodnevnim tekom junaki razmišljajo, se poglobljajo vase in na nek način tečejo nazaj k sebi.

Sledijo prispevki o mladinskih knjigah s tematiko nogometa. Kathrin Wexberg v prispevku *Mannschaftsbild mit Mädchen?* (Dekliška ekipa?) opozori na nekaj naslovov sodobnih mladinskih knjig, v katerih nastopajo dekleta, ki igrajo nogomet in ki se na tem moškem področju dokažejo enakovredne fantom. Gre za radikalen premik od avstrijskega prototipa nogometnih knjig za mlade, leta 1949 izdane knjige *Die Spatzenelf* (Vrabčje moštvo) pisatelja Karla Brucknerja z izključno deškimi nogometnimi junaki. Sodobni avtorji, kot Christine Nöstlinger, Christian Bieniek, Michael Schmid, Kirsten Boie in še nekateri, dajo dekletom v svojih zgodbah vlogo članic nogometnih ekip, ki se ne spoprimejo le med seboj, ampak tudi s fantovskimi ekipami. O nogometu, ki je za nekatere mlade edina zabava in veselje ali celo pomeni izhod iz popolnoma nerazvitih krajev in nemogočih razmer, kot je to lahko v J Ameriki in Afriki, govorijo knjige ki so obravnavane v prispevku *Fussball im Süden* (Nogomet na jugu).

Franz Derdak v prispevku *Der Ball ist rund – rund wie die Welt* (Žoga je okrogla – okrogla kot zemlja) obravnava novosti na področju stvarne literature za mlade z izčrpnimi informacijami o nogometu, zgodovini nogometa, nogometnih pravilih, moštvih, zmagovalcih, maskotah in še o marsičem. F. Derdak v uvodniku navede nekatera dejstva, ki jih ni za prezreti, in sicer: v severnem Pakistanu v Sialotu izdelava okrog 30.000 delavcev 2/3 žog na svetu. Zadeva z žogo za svetovno prvenstvo je še kompleksnejša. Gumijasti balon in ventil iz Indije, bombažni plašč ogrodka iz Vietnama, umetno usnje iz Koreje, peno iz Japonske in lateks iz Tajske sestavijo za Nemčijo tajske delavke v japonski tovarni. Za »High-

Tech-Ball« je tudi prevoz zelo zahteven. V prispevku *Desportare ...* (Zabavno ...) Franz Derdak analizira še nekaj novejših mladinskih knjig o športu.

O športu nasploh na zanimiv način razmišlja Ernst Seibert v prispevku z naslovom *Sport, Musik und Politik. Eine jugendkulturelle Realsatire* (Šport, glasba in politika. Mladinskokulturna realistična satira). Da gre za šport, rečemo ob pogledu na smučarje, ki pozimi v tesnih oblačilih po vertikalnih strminah bolj padajo kot vozijo, in poleti ob pogledu na voznike bolidov, ki po horizontalah drvijo iz ovinka v ovinek. Za šport gre tudi, ko govorno nespreten športnik vodi na televiziji psevdointelektualno oddajo za množice, tudi ko enostransko telesno obdarjen nogometni zvezdnik z ljudskim glasovanjem postane prvak finala »Dancingstar« (zvezde plešejo). In ko empatični športni komentator gledalcem pred zasloni v športno najbolj napetem trenutku oznani, da je šlo za sekunde, postane jasno, kaj šport v bistvu je: nenehni boj telesa s časom, takrat ko gre za tisočinko sekunde ali pa za celo življenje – permanenten »antiaging« program. Tudi tisti, ki je v nekaj letih preplezal vse osem tisočake, se mora boriti s časom: kratkoročno, da ne zmrzne, dolgoročno pa proti starosti, ko takega navora ne bo več zmogel. Nasploh se o športu veliko govori, mnenja so bila in so različna, od »Mens sana in corpore sano« do Chirchilovega »No sports«. Za tiste, ki se ukvarjajo z mladinsko kulturo in senzibiliteto, je zanimiv čisto poseben odnos do športnikov in idolov – vrhunskih športnikov. Ta posebnost je podaljševanje mladosti s trdim treningom, gre za za neko tretjo – po fazi otroštva in po fazi mladosti – razvojnopsihološko nedefinirano fazo še-ne-odraslosti. Ta posebna oblika podaljševanja mladosti, ki se gradi na obremenitvah v mladosti in ki se v odraslosti perfekcionira, je to, kar naredi športnega zvezdnika. Ta zna nekaj, kar je v mladosti

možno in česar odrasli človek navadno ne zmore več. Pri vrhunskem športniku starejši, »odrasli« občudujejo to, česar sami ne zmorejo več, mlajši občudujejo to, kar morda še niso dosegli in s čimer naj nadaljujejo. Zavedna ali nezavedna odločitev za šport in s tem za podaljšanje mladosti je odločitev proti temu, da bi se podredili nuji postati odrasel. Odločitev za iskanje sebe v športu je tudi odločitev proti vsem protagonistom modernih romanov za adolescente, od Holdna, Caulfielda, J. D. Salingerja, pa Edgarja Wibeauja, Ulricha Plenzdorfa, do protagonistov v romanu *Wildwasser* Paulusa Hochgattererja. Sicer pa starši in odrasli podpirajo mlade, ki se odločijo za šport. Šport odpira mladim vrata v svet, tudi v svet medijev, glasbe in politike. Tudi politiki sami se radi kažejo v medijih v športnih dresih in se aktivno udeležujejo športnih prireditev. Ernst Seibert je tudi avtor dela *Kindheitsmuster in der österreichischen Gegenwartsliteratur. Zur Genealogie von Kindheit. Ein mentalitätsgeschichtlicher Diskurs im Umfeld von Kindheits- und Kinderliteratur*. Frankfurt, 2005 (Model otroštva v sodobni avstrijski literaturi. O genealogiji otroštva. Miselnogodovinski diskurz o otroštvu in literaturi za otroke). Recenzija knjige je v tej številki na strani 43.

Renate Grubert v prispevku *No sports im Sachbuch?* (Nič športa v poučnih knjigah?) predstavi založniško produkcijo mladinskih poučnih knjig o športu. Vzrok za to, da je produkcija tovrstnih knjig zelo nizka, je po mnenju založnikov premajhno zanimanje in povpraševanje bralcev in dejstvo, da mladi posegajo po športnih knjigah za odrasle. Vendarle produkcija postopoma raste in se je z dvanajstega mesta tematske lestvice poučnih knjig za mlade iz leta 1999 povzpela na šesto mesto v letu 2005. Ves čas je prvo mesto na tej lestvici obdržala tema »živali«, na drugem mestu je »narava & okolje«, na tretjem »zgodovina & zgodovina zemlje«, na četrtem »tehnika, znanost &

mediji«, na petem »vozila, letala« in na šestem sedaj »šport«. Produkcija poučnih knjig o športu se je začela orientirati k mlajšim bralcem in začela vključevati tudi novejša športe, kot so plezanje, padalstvo, deskanje, dirke z motorji in avti ter druge športe.

Posebej obširno so v tej številki predstavljeni nagrajenci z Österreichischer Kinder- und Jugendliteraturpreis 2006 (avstrijska nagrada za mladinsko literaturo 2006), in sicer: Rachel van Kooij za zgodovinski roman *Der Kajütenjunge des Apothekers*, Linda Wolfsgruber za abecedno igro *Zwei x Zwirn*, Lilly Axster in Christine Aebi za slikanico *Jenny, sieben*, Elke Krasny in Sybille Hein za poučno knjigo *Warum ist das Licht so schnell hell?*, Technisches Museum Wien, 2005.

Med novitetami, ki so predstavljene v tej številki, je tudi slikanica Lile Prap *Das tierische Wörterbuch* (Mednarodni živalski slovar), NordSüd, 2006. Recenzija Veronike Freytag je dopolnjena z ilustracijo simpatične krave.

Opozoriti velja tudi na prispevek o nagradi Unicefova fotografija leta. Nagrada obstaja od leta 2000, z njo so nagrajene fotoreportaže, ki prikažejo situacije in dogodke iz življenja otrok. Angela Rupprecht in Ruth Eichhorn sta za knjigo *Kinder. Zukunft der Menschheit*, Hildesheim: Gerstenberg, 2005, izbrali okrog 200 nagrajenih fotografij, ki prikažejo, v kakšnih okoliščinah živijo otroci širom sveta. Spremljajoče tekste k fotografijam so napisali Eduardo Galeano, Susan Sontag, Günter Grass, Mario Vargas Llosa in Sebastian Salgado. V knjigi so tudi informacije o fotografijah in njihovih avtorjih. Ob knjigi človek soglaša z Eduardom Gleanom, ki pravi: »Zelo veliko čarobne moči in zelo veliko sreče imajo otroci, ki jim uspe biti otrok.«

Lepi tuji glasovi od nekod je moto na naslovnici **tretje številke**, ki napoveduje

prispevke o literaturi, ki jo posredujejo zvočni mediji.

Peter Zimmermann, avstrijski Korošec in radijski urednik na ORF, ki je odgovoren za oddajo *Ex libris*, poda v svojem prispevku *Literatur im Radio* (Literatura na radiu) pregled avstrijskih radijskih oddaj o knjigah. V prvih radijskih oddajah iz leta 1924 so pesmi, zgodbe in druge literarne tekste posredovali tedanji najvidnejši igralci in avtorji besedil. Šlo je za posredovanje, saj je radio veljal za medij, ki je namenjen temu, da poslušalce zabava in malo tudi izobražuje. Bertolt Brecht je sredi dvajsetih let v svoji teoriji o radiu nakazal vlogo novega medija in predlagal, da naj se radio iz posredovalnega medija preoblikuje v komunikacijski aparat. Poslušalec naj ne le posluša, ampak naj mu bo omogočeno tudi govoriti, naj ne bo izoliran, ampak povezan. To se je uvedlo šele pol stoletja kasneje. Za večino poslušalcev je bilo začetno obdobje radia čas, ko so se sploh seznanjali z literaturo, saj v večini domov ni bilo knjig. Posebno vlogo je v razvoju odigrala tudi radijska igra. Prve poskuse, da bi postal radijski medij šola kritičnega mišljenja, za kar so si zelo prizadevali v Nemčiji, so zavrle družbene razmere v pred, med in povojnem obdobju. Šele ob koncu šestdesetih let, ko je prevladala družbena potreba po izobraževanju, se je na radiu uveljavil kritični pristop tudi do literature. Radijskim literarnim oddajam so dale večje možnosti tudi tehnične novosti, zaradi katerih je lahko sodelovalo več glasov, več gostov. Vsekakor je danes na mnogih avstrijskih radijskih postajah mnogo literarnih oddaj, ki so kvalitetne, čeprav seveda ni enostavno narediti dober izbor iz ogromne knjižne produkcije.

Sandra Rühr v prispevku *Das Hörbuch* (Zvočnica) obravnava razvoj in tipologijo zvočnic v Nemčiji. Zvočnica je medij z dolgo tradicijo. Razvoj od fonografskih valjev in govornih plošč dalje je bil povezan s tehničnim in vsebinskim

razvojem. Zvočnica ni otrok radia, sta pa vplivala drug na drugega. Zvočnica za odrasle se tudi ni razvila iz nosilcev zvoka za otroke, oboje se je razvijalo drugo ob drugem. Tako kot je zvočnica za odrasle doživela spremembe, tudi otroška zvočnica ni več omejena le na pravljice in igrane serije. Tržišče zvočnic v zadnjih dveh letih beleži porast. K temu prispeva tudi množica ponudnikov. Človek si je že od nekdaj želel, da bi zvok shranil. Na začetku je bila beseda, a beseda izzveni takoj, ko je izgovorjena. Prvi poskusi ohranitve so bili še kultno navdahnjeni. Kar je bilo povedano v umetne glave, v stebre, v spužve ali v steklenice, naj bi se dalo zopet priklicati. Sledili so poskusi, kako izoblikovati govorni aparat s pomočjo mehanskih naprav. Wolfgang von Kempelen je leta 1791 v svoji knjigi *Mechanismus der menschlichen Sprache nebst Beschreibung einer sprechenden Maschine* (Mehanizem človekovega govora skupaj z opisom govorečega stroja) zapisal: »Iznajdba in premišljena izvedba govorečega stroja bi bila ena od najdrznejših zamisli človekovega uma.« Pogoji, da bi se zvok shranil in bi se ga dalo slišati ob kateremkoli času, so bili dani z odkritjem fonografa, ki ga je izumil Thomas Alva Edison leta 1877. Sledile so gramofonske plošče in gramofon (Emile Berliner, 1888). Plošče so sprva prenašale zvok štiri in pol minute. Pri taki dolžini je imela glasba prednost pred govorom. Zato so ohranjeni zvočni zapisi umetnikov, ki interpretirajo krajše literarne tekste, izredno dragoceni. Na gramofonski plošči je ohranjen tudi triinpolminutni posnetek Alberta Einsteina, ki govori o relativnosti teoriji. Posnetek je z dne 6. februarja 1924. Eno in drugo dokazuje, da so se gramofonske hiše zavedale umetniškega in dokumentarnega pomena novega medija. S pojavom radia sta se oba medija oplojevala, kar je bilo še posebej opazno pri produkciji za otroke, ki so dobro sprejeli oba medija.

Možnost poslušanja kadarkoli in številčno neomejeno, neodvisno od predvajanja, je bila prednost, ki je bila odločilna pri nadaljnjem razvoju zvočnice. Prednost radia pa je v tem, da ga imaš lahko vključenega neomejeno dolgo. To je vplivalo na podaljševanje trajanja zapisa na ploščah. Long-play plošče so po letu 1950 spremenile tudi vsebino, snemati se je začela klasika. Prva uspešna govorna plošča s 50.000 prodanimi primeri je bila plošča z naslovom »Faust I«. Govorne plošče so bile izziv tudi za igralce in za sodobne avtorje. Ob koncu sedemdesetih let prejšnjega stoletja se je na to produkcijo začelo gledati bolj kritično, ker so se uspešni posnetki prepogosto ponavljali, premalo je bilo novih, sodobnih, knjigarne so se branile LP zaradi velikega formata in prostorske stiske. Leta 1963 so se pojavile glasbene kasete in te so kmalu izpodrinile plošče. Prednost kaset je bila v majhnosti in stominutnem trajanju. Leta 1979 je Sony z walkmanom omogočil še mobilno poslušanje, kar je omogočilo literarno recepcijo na najrazličnejših krajih. Vožnja z vlakom na relaciji Hamburg – München je bila ravno pravšnja za poslušanje sedem in pol ure trajajočega *Stepnega volka* Hermanna Hesseja, let iz Frankfurta v Hongkong za dvanajsturni *Berlin Alexanderplatz* Alfreda Döblina, na križarjenju je bil idealen čas za poslušanje trinajst in pol ure trajajočo *Madame Bovary* Gustava Flauberta. Leta 1978 se je uveljavil izraz »zvočne knjige« – zvočnice. Izraz, ki je bil sprva namenjen literaturi, ki je bila preko diktafona posredovana slepim, je prevzel Deutscher Grammophon za iz natisnjenih knjig prebrane neskrajšane vsebine, ki so jih interpretirali igralci ali pa avtorji sami. Število založnikov zvočnic se je množilo, naraščala je produkcija tako za odrasle kot za mladino in v devetdesetih letih govorimo o pravem »boomu«. Leta 1996 je bilo okrog 2000 naslovov zvočnic, leta 2001 že 7000 in

leta 2005 že 15000. Naklada je zrasla od 500 primerkov v letu 1990 na 5000 v letu 2004. Med bestsellerji sta *Sofijin svet* in *Harry Potter*. Razvoj avdiomedijev se z digitalno tehnologijo, s CD in MP3, še nadaljuje in daje nove možnosti. Čar zvočnic je, da se navezujejo na tradicijo pripovedovanja in so ena od oblik doživljanja literature, ki nam omogoča – tako kot film ali knjiga – da se ob njej potopimo v fiktivni svet.

Sandra Rühr je pripravila tudi prispevek z naslovom *Literarische Hörmedien für junge LeserInnen* (Literarni zvočni mediji za mlade bralce/ke), v katerem s posameznimi primeri mladinskih knjig, ki so bile prirejene v zvočnice, prikaže, kako zvočna priredba z glasbo, s šumi in z večglasno interpretacijo obogati tekst.

Robert Buchschwentner v prispevku *Popmusik und die Entdeckung der Kinder* (Pop glasba in odkritje otrok) analizira ponudbo glasbenih hiš, ki so zaznale novo ciljno publiko – otroke kot potrošnike sodobne pop glasbe. Danes ni več velike razlike med tem, kar poslušajo odrasli, in tem, kar poslušajo mladostniki. Ni več ostrega generacijskega prepada, starši in njihovi mladostniki poslušajo pogosto iste glasbene skupine, ki so že nekaj časa na sceni. Mlajši otroci pa vse bolj pogosto postajajo navdušeni poslušalci moderne pop glasbe in njenih izvajalcev, kar seveda spodbuja in izkorišča glasbena produkcija.

Heidi Lexe podrobneje obravnava nekaj mladinskih knjig z glasbeno tematiko v prispevku *MusikerInnen in der Jugendliteratur* (Glasbeniki v mladinski literaturi), Monika Pelz pa v prispevku *Das klinget so herrlich, das klinget so schön ...* (To zveni tako čudovito, tako lepo ...) knjigo o W. A. Mozartu.

Christoph Mauz, ki je sam tudi avtor, pogosto nastopa na raznih literarnih srečanjih. V prispevku *Über das Vorlesen* (O branju občinstvu) razkriva, kaj vpliva na njegovo branje mladim, in posreduje

nekaj nasvetov za uspešno branje občinstvu.

Ralf Schweikart v prispevku *Wie sich Lyrics und Lyrik der Jugend nähern* (Kako se pesem in poezija približata mladim) piše o uspešni povezavi poezije in teksti popularne glasbe.

Lis Neudecker v prispevku *Gedichte sehen* (Videti pesem) opiše zanimiv poizkus, s katerim je s skupino mladih prikazala, kako se da poezijo čudovito izpovedati tudi z govornico kretenj in teleasa. S tem so obiskovalcem tudi približali svet mišljenja, dožemanja in doživljanja gluhih.

V prispevku *Bilder zum Hören. Überlegungen zum 'bewegten Bebildern' von Lyrik* (Slike za poslušanje. Razmišljanje o gibljivih ilustracijah poezije) je predstavljeno delo dunajskega lutkovnega gledališča LILARUM, kjer si prizadevajo z liki in z besedami na žlahten in privlačen način približati poezijo otrokom.

Prispevek *Gedichte für Kinder und andere Leute* (Pesmi za otroke in druge ljudi) je slavnostni nagovor Jürge Schubigerja ob podelitvi »Österreichischer Staatspreis für Kinderlyrik 2006« (avstrijska državna nagrada za otroško poezijo), v katerem je spregovoril o poeziji nagrajenca Heinza Janischa. O sebi, svojem delu in o poeziji pa je nagrajenec spregovoril v zahvalnem govoru, ki je objavljen pod naslovom *Der Hase springt in die Höhe* (Zajec skače v višino).

»ÖSTERREICH LIEST« (Avstrija bere) je bil moto velike kampanje v oktobru 2006, ko so potekale literarne prireditve za otroke in odrasle v več kot 2500 knjižnicah po vsej Avstriji. Vidne osebnosti iz politike, kulture in športa so podprle kampanjo, katere častni pokrovitelj je bil predsednik dr. Heinz Fischer. V oktobru so v avstrijskih časnikih objavljali slogane vplivnih oseb, s katerimi so propagirali branje in knjižnice. V tej številki revije je tudi informacija o tej kampanji.

Uredništvo revije je objavilo tudi dodatni seznam knjig z anotacijami, za katere meni, da bi se lahko uvrstile na seznam knjig, ki so bile nominirane za »Deutscher Jugendliteraturpreis 2006« (nemška nagrada za mladinsko književnost). Doslej je bilo namreč za vsako posamezno kategorijo (slikanice, knjige za otroke, knjige za mlade, poučne knjige) na seznam nominacij uvrščenih šest knjig, tokrat pa prvič le pet. Vzrok za to je po mnenju žirije slaba kvaliteta. Otroška žirija, ki tudi predlaga knjige za to nagrado, je obdržala svojih šest predlogov.

Kakšne barve je sreča? je naslovno vprašanje **četrtega zvezka** revije *1000 und 1 Buch* iz leta 2006, ki vpeljuje tematiko o sreči v mladinski književnosti.

Ute Dettmar, znanstvena sodelavka inštituta za proučevanje mladinske književnosti na univerzi Johanna Wolfgang Goetheja v Frankfurtu, v prispevku *Expeditionen in die heile Welt* (Odprave v neokrnjen svet) opiše svet otroštva, podanega v mladinski literaturi skozi njeno zgodovino. Pri srečanju z mladinsko književnostjo največkrat pomislimo na neokrnjen, pravljичni, idilični in fiktivni svet, kjer je vse ali pa bo vse dobro in prav. Predstava, da otroci niso oziroma ne bi smeli biti prizadeti od žalosti, slabega in eksistenčnih konfliktov, in mnenje, da naj otroška literatura ustvari fiktivne druge svetove, ki puščajo vse, kar je slabega zunaj, je relativno nova. V razsvetljenstvu in času meščanskega družinskega otroštva je otroška literatura s poučnimi zgodbami posredovala razna življenjska izkustva. Literarna dela so se nanašala, v pedagoško kontrolirani obliki, na realnost in posredovala uporabno vednost za pripravo na bodočo vlogo v družbi. Otroška zaznavnost je sicer bila upoštevana tako pri izbiri tem kot pri zabavnosti in nazornosti, toda v principu se je gledalo na otroke kot na prebivalce

tega sveta, sveta, v katerem so napetosti in konflikti na dnevnem redu. V najuspešnejšem razsvetljenskem otroškem časopisu *Kinderfreund* (Otroški prijatelj. 1776–1782) sta bila tudi zločin in usmrtitev temi, o katerih se je razpravljalo v fiktivnem družinskem krogu. Slabo je bilo v pripovedih navzoče, za bralce se je seveda v vzgojne namene in z utopičnimi tendencami prikazal pravični svet, v katerem je slabo kaznovano in je človeško trpljenje premagljivo. Torej, svet ni dober, lahko pa postane boljši, če si bodo mladi bralci kot predstavniki nove generacije za to prizadevali. V romantiki je prišlo do zloma te otroške literarne konstrukcije. Nov pogled na otroštvo je uvedel obširno reformo otroške književnosti, ki je prevzela nove funkcije in drugačne literarne forme. Romantično idealiziranje otroka, rešenega realnosti in pritiska časa, ki živi v lastnem, magičnem svetu, je odprlo drugačen pristop v otroški literaturi. Na novo je bila odkrita literatura preteklosti. Ljudsko slovstvo in predvsem pravljice so postale del literature za otroke. Od takrat si prav tako ne moremo v otroški literaturi nič več odmisлити fantastike, živalskih zgodb, vaških in domovinskih zgodb in zgodb iz narave. To je pogojevalo mišljenje, da otrok sicer živi med nami v tem svetu, vendarle je tujec, saj je zaradi svojega razmišljanja, zaznavanja in občutenja doma v nekem drugem svetu. Romantika, ki ji grozljivost in zlo ni bilo tuje, je zgodovinsko gledano postala utiralec poti literarno insceniranemu harmoničnemu svetu, na katerega ne pritiska realnost. Pustolovščine v naravi, dogajanja v pravljичno čudovitih svetovih, v idiličnem družinskem in vaškem življenju in podobne teme so se v mladinski literaturi iz obdobja bidermajerja nato v kontekstu pedagoških reform s konca 19. stoletja prenesle v petdeseta in šestdeseta leta 20. stoletja. Iz teh let izhaja najvplivnejša in do danes najbolj znana slika lepega otroštva v trilogiji Bullerby, pisateljice Astrid

Lindgren. Lindgrenova je inscenirala v nedoločeno preteklost prestavljen predindustrijsko podeželski svet, kjer poteka življenje po ustaljenih tirnicah v ciklusu letnih časov. To je prizorišče idealnega otroštva. V tem mikrokozmosu iz treh dvorišč, polj in gozdov se v varnem zavetju družine in sosedov prosto odvijajo igre, dogodivščine in odkritja. Življenje se odvija v skladu s potrebami otrok, vloga staršev je perfektna, vedno so tu, ko jih otrok potrebuje, sicer pa ostajajo v ozadju, da ne bi motili s svojo navzočnostjo. Lizin vzklik: »Oh, kako lepo nam je v Bullerbyju!« je moto tega sveta. Seveda ne gre za zavajanje, ampak za literarni opis sveta, kakršen naj bi v idealnih razmerah bil. Na drugi strani pa po takem otroškem svetu hrepenijo tudi odrasli, ki iščejo v svetu otroštva svojo izgubljeno srečo. Pogled na otroško idilo pisateljice Astrid Lindgren je v tedanjem času postal prevladujoč v mednarodnem prostoru mladinske literature. Avtorji, ki so po letu 1950 in 1960 dali pomemben pečat mladinski literaturi v Nemčiji, so bili Otfried Preussler, James Krüss in Michael Ende. S svojimi pravljničnimi romani, zgodbami in fantastičnimi pripovedmi pa so bili deležni tudi kritike, da v svojih nerealističnih zgodbah dajejo svojim otroškim junakom zatočišče v fiktivnih svetovih. Sicer pa so bile v povojni mladinski literaturi sporne tudi tendence, ki so se navezovale na dožemanje otroštva iz začetka 19. stoletja, ki pa niso vzdržale. Predstave o vrednotah, morali in redu, kot je bilo v dobrih starih časih, so oblikovale idilo otroštva in predstavo o srčkanih, pridnih in spodobnih otrocih. Protest proti takemu predstavnemu svetu je izražen v delih, kot sta *Kindheit ist siss? Kindheit ist mies!* (Je otroštvo sladko? Otroštvo je slabo!) avtorice Susanne Kilian iz leta 1971 in *Alle Jahre wieder saust der Presslufthammer nieder* (Vsako leto znova pade pnevmatično kladivo) avtorja Jörga Müllerja iz leta 1973. Razumevanje otro-

štva se je v sedemdesetih letih radikalno spremenilo in ni več vzdržalo literarno skonstruiranega idealnega sveta. Otroci so sedaj uvrščeni med prebivalce »odraslega« sveta. S tem so dobili pravico o tem svetu tudi kaj izvedeti. Peter Härtling in Christine Nöstlinger sta predstavnika kritične, socialno angažirane emancipacijske literature, ki prikaže razne aspekte realnosti, pokaže slabosti in konflikte ter spodbuja k razmišljanju in soočanju s tem. V zadnjem obdobju so v psiholoških mladinskih romanih prikazane tudi temne strani otroštva. Otroci se morajo spoprijemati s podobnimi psihičnimi težavami kot odrasli. Soočeni so z realnostjo in z njo povezanimi problemi (zlorabe, kriminal, rasizem, bolezen, ljubezen ...). Vzporedno s tem pa še vedno obstaja želja po idiličnem svetu in harmoniji in odrasli, ki imajo isto željo, prenašajo na mlado generacijo knjige Astrid Lindgren, Otfrieda Preusslerja in Michaela Endeja. Janosch pa je tisti avtor, ki s svojimi slikanicami izjemno uspešno nagovarja tako otroke kot odrasle. Z ironijo in paradijo navdušujeta mlade in odrasle bralce tudi Helmut Sakowski v zgodbi *Katja Henkelpott* (1992) in Walter Moers v fantastičnem romanu *13 ½ življenj kapitana Sinjedlakca* (1998).

Christine Knödler v svojem prispevku *Familienglück im Wandel* (Družinska sreča v spreminjanju) s primeri iz posameznih mladinskih knjig prikaže odnose med starši in otroki in odnose v krogu družine, ki so se tudi v literaturi skozi leta spreminjali, od idilike v tradicionalni družini do vseh raznolikosti in pestrosti današnje demokratične družine. Sploh pa ni nujno, da so danes odnosi, kljub včasih presenetljivi nenavadnosti, slabi.

Elisabeth Wildberger je v prispevku *Herzliches Glück* (Prisrčna sreča) izbrala nekaj mladinskih knjig, v katerih otroci doživijo in občutijo srečne trenutke. V navedenih zgodbah je odnos do otroške sreče pozitiven.

Marsikateremu otroku so pomagale doživeti srečo vile. Ta čarobna bitja so v literaturo vstopila v pravljicah. Kakšna dobra dela in kakšne želje so vile izpolnjevale otroškim literarnim junakom, opiše Nicole Kalteis v prispevku *Wer ist diese Dame? Diese Dame ist eine Fee* (Kdo je ta dama? Ta dama je vila.).

Spominjanje in pripovedovanje drugim o sebi je človekova potreba in želja, je nekaj, kar osrečuje. Dokaz za to so radijske oddaje, v katerih ljudje z velikim žarom obujajo svoje spomine. O tem spregovori Hubert Gaisbauer v prispevku *Die Herberge 'Zum erzählten Leben'* (Dom »Pri izpovedanem življenju«).

Svojega otroštva se spominja Andreas Steinhöfel v prispevku *Labyrinth* (Labyrinth), objavljen v knjigi *Berliner Kindheit im zwanzigsten Jahrhundert* (Otroštvo v Berlinu v 20. stoletju), ki je izšla leta 2006.

V kaotičnem svetu mladost vendarle najde srečo. Posameznik se druží z ljudmi, ki podobno mislijo in ki imajo enak odnos do življenja. Ne potrebuje drugega, zato je srečen. Tako gleda na svojo mladost pisateljica Tamara Bach v prispevku *Nachgesang* (Pesem).

Ali je možno, da nekdo uživa v slabem vremenu? A so pesmi in so glasbeniki in je kar nekaj filmov, ki dopovedujejo, da te prav dež lahko zelo osreči. O tem piše Robert Buchschwentner v prispevku *Wenn das Glück im Regen steht* (Če tiči sreča v dežju).

O sreči v rožnatem in o svojem pogledu na kič v mladinski literaturi piše Silke Rabus v prispevku *Die Sehnsucht nach dem Kitsch* (Hrepenenje po kiču).

Franza Derdaka navdaja občutek sreče zaradi knjig, oziroma zaradi dejstva, da lahko beremo. Na voljo imamo celo knjige, ki govorijo o sreči. Naslov njegovega prispevka je *Zum Glück gibt's Bücher* (K sreči imamo knjige).

Avtorji in njihova dela, ki so predstavljena v tej številki, so: pisatelj in ilustrator Janosch, ilustrator Willy Puchner, ilustratorica Rotraut Susanne Berner, dobitnica nemške nagrade za mladinsko književnost 2006 in večkratna nominiranka za Andersenovo nagrado, ilustratorica Helga Bansch in angleški pisatelj David Almond, dobitnik nemške katoliške nagrade za mladinsko literaturo 2006.

Ilustratorji Thomas Hamann, Franziska Biermann, Jens Rasmus, Sibylle Vogel in Stefanie Harjes so na vprašanje, kakšne barve je sreča, odgovorili v likovni govorici, njihove slike – odgovori so objavljene v tej številki.

Skoraj polovica vsake številke iz leta 2006 je namenjena obširni predstavitvi knjig za otroke in mladino in novostim na področju strokovnih knjig o mladinski literaturi, o vzgoji in izobraževanju. Ilustratoriki Helgi Bansch pa je uredništvo dalo priložnost, da se predstavi širokemu krogu bralcev magazina s tem, da je naredila za vsako številko letnika celostransko uvodno ilustracijo.

Tanja Pogačar